

PŘEDBĚŽNÉ OPATŘENÍ VE SPORU O PRÁVO BÝT ZAPOMENUT

*FRANTIŠEK KASL**

Soud: Krajský soud v Brně
Věc: 70 Co 228/2015-38
Datum: 7. 10. 2015

1. SHRUTÍ SKUTKOVÉHO STAVU

Žalobci byli v roce 2007 obžalováni z úvěrového podvodu, přičemž je Krajský soud v Brně po projednání věci zprostil obžaloby. Žalovaný, jako vydavatel zpravodajského deníku, zveřejnil v roce 2007 v tisku i na internetovém portálu zpravodajského deníku zprávu z tohoto soudního řízení, v rámci které uvedl celá jména žalobců a jejich fotografie. Tato zpráva je stále dostupná na internetových stránkách zpravodajského deníku žalovaného a dohledatelná pomocí internetových vyhledávačů. Žalobci se se zprávou údajně seznámili až počátkem roku 2015 a neúspěšně žádali žalovaného o její odstranění.

2. ŘÍZENÍ PŘED PRVNÍM STUPNĚM

Žalobci následně podali u soudu prvního stupně žalobu na ochranu osobnosti ve vztahu k předmětné zprávě na internetové stránce zpravodajského deníku žalovaného. Domáhali se, aby se žalovaný zdržel zveřejňování daného článku, všech osobních fotografií i odkazů na jména žalobců, a to jak na internetovém portálu, tak v tisku. Ve shodném rozsahu navrhli předběžné opatření. Soud prvního stupně návrh na nařízení předběžného

* Autor je prezenčním doktorským studentem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Kontaktní e-mail je frantisek.kasl@mail.muni.cz.

opatření zamítl napadeným usnesením, v jehož odůvodnění zejména uvedl, že žalobci nedoložili, že by požádali o odstranění z vyhledávání (v souladu s rozhodnutím Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 5. 2014 ve věci Google Spain a Google, sp. zn. C-131/12¹) a že s ohledem na časový odstup osmi let od zveřejnění článku nelze shledat naléhavou potřebu zatímní úpravy poměrů účastníků řízení. Dále také uvedl, že zdržovací nárok ve vztahu k zveřejňování všech osobních fotografií žalobců a všech odkazů na jejich jména na internetovém portálu zpravodajského deníku žalovaného by bylo, bez ohledu na výše zmíněné, nutno shledat za naprosto nepřiměřený, jelikož by žalovanému znemožnil poskytovat i takové informace, které nejsou způsobilé zasáhnout do osobnostních práv žalobců.

3. ODVOLÁNÍ

Odvolací soud se zabýval odvoláním žalobců, kteří namítli, že smyslem předběžného opatření je ochrana toho, kdo o něj žádá a že existují výjimky k zásadě nepřípustnosti předběžného opatření, kterým by bylo dosaženo téhož, čehož lze dosáhnout rozhodnutím ve věci samé. Dále tvrdili, že podnikli kroky vůči internetovým vyhledávačům, ale bylo jim sděleno, že to technicky není možné. Obsah zmíněného rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie jim nebyl znám a internetových vyhledávačů, které na článek odkazují, je dle jejich vyjádření „spousta“.

4. ÚVAHY SOUDU

Odvolací soud nejprve analyzoval smysl předběžného opatření na základě judikatury Ústavního soudu² a došel k závěru, že se jedná o zatímní úpravu poměrů účastníků, kterou „není prejudikován konečný výsledek sporu, avšak zajišťuje se jím, aby konečné rozhodnutí mohlo mít vůbec reálný význam.“³

¹ Tento rozsudek Soudního dvora Evropské unie byl podrobně anotován v dřívějším čísle. Viz MÍŠEK, Jakub. Vyhledávač jako správce osobních údajů. *Revue pro právo a technologie* [online] roč. 5, č. 9 (2014) [cit. 30. 9. 2016]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5025/pdf>.

² Např. nález ÚS ze dne 10. 11. 1999, sp. zn. II. ÚS 221/98, případně nález ÚS ze dne 21. 11. 2001, sp. zn. IV. ÚS 189/01.

³ Odůvodnění anotovaného usnesení.

Ochrana jím má být poskytnuta v rámci ústavních pravidel (čl. 90 Ústavy ČR) oběma stranám sporu, intenzita ochrany toho, proti komu předběžné opatření směřuje, však nesmí prakticky znemožnit ochranu oprávněných zájmů navrhovatele.⁴

Soud následně zdůraznil, že respektuje, „že otázky vlivu faktoru času a změny poměrů mohou být z hlediska úrovně ochrany práva na soukromí při kolizi se svobodou projevu a právem na informace velmi relevantní a v důsledku těchto okolností se může stát neoprávněným zásahem do osobnostních práv i zveřejnění či další zpřístupňování údajů, které původně byly či mohly být zveřejněny oprávněně.“⁵ V této souvislosti vyzdvihl vliv výše zmíněného rozhodnutí Soudního dvora ve věci Google Spain a Google, jakož i starší zahraniční soudní praxe.⁶ Současně však akcentoval, že žalobci uplatněný návrh na nařízení předběžného opatření je pro dané účely nepřijatelným prostředkem právní ochrany. Zdůraznil, že je nutno rozlišovat mezi „nároky zdržovacími, v rámci kterých se lze domáhat upuštění od neoprávněných zásahů do práva na ochranu osobnosti a nároky odstraňovacími, v rámci kterých se lze domáhat odstranění následků těchto zásahů.“⁷ Pro úspěšné uplatnění zdržovacího nároku je předpokladem „skutečnost, že dochází k pokračování v protiprávních zásazích, případně je dána reálná hrozba opakování těchto zásahů v budoucnu.“⁸ Nelze jej tedy užít jako reakci na již uskutečněný zásah do osobnostních práv nemající pokračování. V daném případě, kdy ke zveřejnění informací o žalobcích došlo pouze v roce 2007, avšak tyto již jednou zveřejněné informace jsou nadále veřejně přístupné, nepřichází v úvahu uplatnění nároku zdržovacího, nýbrž nároku odstraňovacího. Odstraňovací nárok byl ostatně uplatněn ve zmíněné věci Google Spain a Google, kde bylo stanoveno, že provozovatel internetového vyhledávače musí

⁴ Soud při tomto závěru zřejmě vycházel z nálezu ÚS ze dne 12. 3. 2002, sp. zn. III. ÚS 394/01.

⁵ Odůvodnění anotovaného usnesení.

⁶ Např. rozhodnutí Oberlandesgericht Frankfurt am Main ze dne 11. 9. 1986, sp. zn. 6 U 171/85, či rozhodnutí Court of Appeal of California, Fourth District ve věci Melvin v. Reid (1931), sp. zn. 112 Cal.App. 285.

⁷ Odůvodnění anotovaného usnesení.

⁸ Odůvodnění anotovaného usnesení.

vymazat ze zobrazeného seznamu výsledků odkazy na webové stránky obsahující předmětné neoprávněné informace.

Soud se také zabýval možností uplatnění výjimky ze zásady, že předběžným opatřením nelze dosáhnout toho, čeho lze dosáhnout rozhodnutím ve věci samé. Na jednu stranu připustil, že v oblasti ochrany osobnosti bývá přípustnost takovéto výjimky dovozována,⁹ avšak v daném případě neshledal její uplatnění za opodstatněné. Potřebu zatímni úpravy poměrů účastníků je vždy zapotřebí hodnotit objektivně. V daném případě vzhledem k zhruba osmiletému období mezi zveřejněním informací a návrhem na nařízení předběžného opatření, po kterou byly veřejně přístupné prostřednictvím internetové sítě, není zatímni potřeba objektivně dána.

Soud konečně potvrdil závěr soudu prvního stupně o nepřipustnosti předběžného opatření ve formě paušálního zákazu zveřejňování všech fotografií a odkazů na jména žalobců žalovaným, jelikož se jedná o rozpor s principem proporcionality.¹⁰

5. ROZHODNUTÍ SOUDU

Soud s ohledem na výše zmíněné shledal odvolání za zcela nedůvodné a rozhodnutí soudu prvního stupně o zamítnutí návrhu na nařízení předběžného opatření usnesením potvrdil. Zároveň dospěl k závěru, že soud prvního stupně pochybil, pokud o nákladech řízení ve vztahu k návrhu na nařízení předběžného opatření rozhodl již v napadeném usnesení o jeho zamítnutí, jelikož je o těchto nákladech nutno ve smyslu § 145 ve spojení s § 151 odst. 1 o. s. ř. rozhodnout až v rozhodnutí ve věci samé.

Nad rámec odvolání se soud vyjádřil k jiným možnostem právní ochrany žalobců. S opakovaným odkazem na rozhodnutí Soudního dvora ve věci Google Spain a Google zdůraznil, že v systému komplementární ochrany osobnosti lze vedle postupu proti provozovateli zdrojové stránky též zvolit postup proti provozovatelům internetových vyhledávačů. Nadto lze v souladu s veřejně dostupnými informacemi¹¹ využít též stížnosti k Úřadu pro ochranu osobních údajů. Ačkoliv těmito postupy nedojde k odstranění

⁹ Např. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. 8. 2007, sp. zn. 24 C 61/2007.

¹⁰ Např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 12. 1994, sp. zn. 3 Co 16/94.

předmětných informací ze zdrojové stránky, je všeobecně známou skutečností, kterou potvrdil i Soudní dvůr ve zmíněném rozhodnutí, že internetové vyhledávače hrají rozhodující roli v šíření informací, jelikož je zpřístupňují těm uživatelům, kteří by je jinak vůbec nenalezli.

6. KOMENTÁŘ

Anotované usnesení nabízí několik dílčích závěrů, které jsou hodné hlubší analýzy. Soud se předně zabýval funkcí návrhu na nařízení předběžného opatření v kontextu ochrany osobnosti, a to především významu a posouzení časového hlediska naléhavé potřeby zatímní úpravy poměrů stran sporu. V této souvislosti zdůraznil, že potřebu zatímní úpravy poměrů účastníků je nutno hodnotit objektivně, což vztáhl i na hodnocení časové prodlevy mezi zveřejněním předmětné zprávy a jejím napadením předběžným opatřením. Specifikem případu bylo, že zpráva byla zveřejněna řadu let před návrhem na předběžné opatření, a to tehdy v souladu s právními předpisy, její obsah se však plynutím času a změnou poměrů stal bez přičinění žalovaného poškozujícím žalobce, což lze přičítat především její stále dostupnosti skrze webový portál žalovaného. Soud vzhledem k výrazné časové prodlevě dospěl k závěru, že dlouhodobá dostupnost pomocí internetové sítě objektivně vylučuje naléhavost zatímní úpravy poměrů. Zde je na místě připomenout případ *Mosley v News Group Newspapers Ltd*,¹² kde soud odmítl předběžné opatření obdobné povahy vůči jednomu zpravodajskému deníku s odkazem na reálné limity soudní ochrany soukromí v digitálním prostředí v situaci, kdy je zpráva masově šířena internetem a distribuována dalšími subjekty. V anotovaném usnesení soud naopak dovozuje limitu soudní ochrany soukromí v internetovém prostředí v situaci, kdy je zpráva po dlouhou dobu dostupná, jelikož naléhavost jejího odstranění nelze za takových okolností bez dalšího dovodit.

¹¹ Viz např. Doporučení Úřadu pro ochranu osobních údajů a Sdružení pro internetový rozvoj k právu být zapomenut v rámci internetových vyhledávačů. [online] 30. 9. 2014 [cit. 30. 9. 2016]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=12185

¹² O případu bylo referováno na Blogu Ústavu práva a technologií Právnické fakulty MU, viz POLČÁK, Radim, *Rozhodnutí o předběžném opatření – Mosley* [online] 19. 10. 2008 [cit. 12. 10. 2016]. Dostupné z http://ict-law.blogspot.cz/2008_10_01_archive.html.

V této trvalé dostupnosti lze shledávat jeden z významných aspektů, kterým se vyznačují informace šířené pomocí internetové sítě. Jak však soud sám v usnesení připomíná, tato dostupnost je v praktické rovině umožněna především skrze internetové vyhledávače, jelikož to byla právě snadná dohledatelnost zprávy pomocí jmen žalobců, která ji činí předmětem daného sporu. Odkazování soudu na rozhodnutí Soudního dvora ve věci Google Spain a Google je proto více než vhodné, jelikož se jedná o typově obdobný případ, kdy je škodlivost zveřejněné zprávy zásadně závislá na její indexaci a zobrazování v rámci vyhledávání pomocí internetových vyhledávačů v souvislosti s vyhledáváním údajů identifikujícím žalobce.

Soud prvního i druhého stupně žalobce upozornil na možnost postupu přímo proti internetovým vyhledávačům, k čemuž žalobci v odvolání namítli, že jich je „spousta“. Je sice pravdou, že v českém internetovém prostředí lze nalézt řadu internetových vyhledávačů, při pohledu na jejich statistický význam lze však celkem záhy dospět k závěru, že v podstatě jedinými relevantními jsou vyhledávače Google a Seznam.¹³ Google nabízí jednotný formulář,¹⁴ podporu v podobě odpovědí na časté dotazy,¹⁵ i průběžně aktualizované statistiky úspěšnosti žádostí.¹⁶ Z těch je zřejmé, že téměř polovina žádostí je společností zamítnuta, přičemž dostupné údaje osvětlující hlavní důvody zamítnutí nemají valnou výpovědní hodnotu.¹⁷ Tyto údaje byly nadto zveřejněny až v návaznosti na výzvu volající po větší transparentnosti rozhodovacího procesu,¹⁸ která i přes výše zmíněné stále nedosahuje optima. Seznam pak v současné době dle dohledatelných údajů

¹³ Viz např. aktuální statistiky nástroje měření návštěvnosti TOPlist [cit. 12. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.toplist.cz/stat/?a=history&type=4>

¹⁴ Viz Náповěda Právní oznámení. Žádost o odstranění z vyhledávání na základě evropských předpisů o ochraně údajů [cit. 12. 10. 2016]. Dostupné z: https://support.google.com/legal/contact/lr_eudpa?product=websearch&hl=cs

¹⁵ Viz Google Transparency Report. Časté dotazy [cit. 12. 10. 2016]. Dostupné z: https://www.google.com/transparencyreport/removals/europeprivacy/faq/?hl=cs#how_evaluate

¹⁶ Viz Google Transparency Report. Žádosti o odstranění obsahu z vyhledávání na základě předpisů EU o ochraně soukromí. Celkový počet žádostí o odstranění webových adres [cit. 12. 10. 2016]. Dostupné z: <https://www.google.com/transparencyreport/removals/europeprivacy/>

neposkytuje žádnou podporu uživatelům, kteří by o tento postup měli zájem. Ti jsou tedy ve vztahu k němu odkázáni na zaslání písemné žádosti na adresu sídla společnosti Seznam cz, a.s., přičemž je zcela neprůhledné, jakým způsobem společnost s takovou žádostí naloží. V případě problematického postupu ze strany provozovatelů vyhledávačů je na místě zvažovat námitku k Úřadu pro ochranu osobních údajů v souladu s Doporučením Úřadu pro ochranu osobních údajů,¹⁹ které bylo též zmíněné v předmětném usnesení. Popsaným postupem však nelze efektivně reagovat na nedávno zveřejněné informace, jelikož proces vyřizování námitky ze strany úřadu nemá časové limity srovnatelné s řízením o návrhu na nařízení předběžného opatření. Za těchto okolností je tedy otevřenou otázkou, zda doporučené postupy soudu vyjádřené v anotovaném usnesení skutečně nabízejí efektivní složky systému komplementární ochrany osobnosti i pro případy, kdy je zpráva nově zveřejněna, a zda je na místě, aby soud v rámci posouzení takových případů zohledňoval, zda byly tyto složky využity. V případě, že by soudy při posuzování případů týkajících se práva být zapomenut kladly důraz na uplatnění těchto postupů, je totiž na místě polemika o samotném smyslu práva být zapomenut v prostředí internetové sítě.

Soud se v daném případě s návrhem vypořádal především na základě jeho procesních nedostatků, kdy zdůraznil ustálenou praxi civilního procesu ohledně principu, že vydání předběžného opatření brání skutečnost, že se navrhovatel domáhá obsahově totožného rozhodnutí s rozhodnutím ve

¹⁷ Dostupný přehled relevantních faktorů se totiž vztahuje pouze k časovému období od 1. 7. 2015 do 1. 10. 2015, ale především obsahuje dvojí záznam vztahující se k České republice s odlišnými údaji. Viz dokument Q3 2015: Common material factors involved in a decision not to delist a page [cit. 12. 10. 2016]. Dostupný z: https://static.googleusercontent.com/media/www.google.com/cs//transparencyreport/removals/europeprivacy/faq/Google_EU_privacy_data_nov2015.pdf

¹⁸ Viz např. Open Letter to Google From 80 Internet Scholars: Release RTBF Compliance Data [online] 13. 5. 2015 [cit. 12. 10. 2016]. Dostupný z: <https://medium.com/@ellgood/open-letter-to-google-from-80-internet-scholars-release-rtbf-compliance-data-cbfc6d59f1bd#.xl4m74d8z>

¹⁹ Doporučení Úřadu pro ochranu osobních údajů a Sdružení pro internetový rozvoj k právu být zapomenut v rámci internetových vyhledávačů. [online] 30. 9. 2014 [cit. 12. 10. 2016]. Dostupné z: https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=200144&id_dokumenty=12185

věci samé.²⁰ Přitom však také neopomněl upozornit na nutnost odlišení situací, kdy je na místě uplatnění zdržovacího a kdy odstraňovacího nároku. V tomto ohledu usnesení navázalo na již dlouhodobě etablované závěry právní teorie.²¹

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

²⁰ Viz publikované rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp. zn. 7 Co 1834/95, v ústavněprávní rovině pak např. usnesení Ústavního soudu ze dne 4. 8. 2014, sp. zn. IV.ÚS 611/14.

²¹ Blíže z pohledu právní teorie viz např. KNAP, Karel a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského práva*. 4. podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2004. Str. 176-177.